

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ระบุไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดีหมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย คนเก่งหมายถึง ในการเรียนรู้ที่จะเรียนด้วยตนเองเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะทำงานกับผู้อื่น โดยต้องพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการ ทักษะการคิดวิเคราะห์ตนเองและทักษะความเข้าใจผู้อื่น คนที่มีความสุขหมายถึง สุขกาย สุขใจ ลักษณะสุขกายหมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สุขใจ หมายถึง อารมณ์แจ่มใส มีจิตใจมั่นคงไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียดมองโลกในแง่ดี สามารถที่ปรับคนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ดี จะเห็นว่าการเป็นคนเก่งนั้น นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะการคิด และสามารถถ่ายทอดการคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกันได้ด้วยการพูดและการเขียน ตลอดจนสามารถใช้ภาษาได้ในเชิงสร้างสรรค์

ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสารความคิดของมนุษย์จากผู้ส่งถ่ายทอดไปยังผู้รับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้โดยครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนอย่างอิสระหรือให้อิสระภาพในการแสดงความคิดเห็น ครูทุกคนสามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านพฤติกรรมและแสดงความคิดเห็นโดยเสรี จุดปลายทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้เขียนอย่างอิสระ คือ เรื่องที่เขียนต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก หรือเป็นสิ่งที่เขาต้องการแสดงออก และไม่ควรเคร่งครัดในเรื่องหลักเกณฑ์ทางภาษา การสะกดคำ หรือกำหนดเกณฑ์ให้มากนัก แต่ควรสนใจเรื่องความคิดและจินตนาการที่เด็กแสดงออกมากกว่า (ศิริรัตน์ หนายมี, 2533 : 4)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ส่งเสริมการพัฒนาความคิดได้มาก เพราะเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนถึง 2 ประการ คือ เป็นการฝึกทักษะการคิดเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น และเป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น (ขจิตพรพรรณ ประดิษฐ์พงศ์, 2535 : 4) การเขียน

เชิงสร้างสรรค์ต้องฝึกตั้งแต่ในระดับชั้นที่เด็กเริ่มเขียนภาษาไทยได้เป็นคำแล้ว เด็กจะสามารถนำคำต่าง ๆ มาเขียนเป็นกลุ่มคำ เขียนเป็นประโยค เขียนข้อความบรรยายภาพ เด็กที่สามารถเริ่มสอนได้ คือในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2534 : 39) สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ฉวีวรรณจินดาพล (2528 : 60) ที่กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องสอนในระดับมัธยมศึกษาหรือระดับสูงขึ้นไปเท่านั้น แม้แต่ในระดับประถมศึกษาที่สอนได้เช่นกัน เพราะการเรียนการสอนในระดับอนุบาลปัจจุบัน นอกจากจะมุ่งส่งเสริมให้เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ เพื่อการเรียนระดับสูงต่อไป และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นแล้ว ยังเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย และสติปัญญาของเด็กได้ประกอบกับเด็กในช่วงอายุระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่มีความจินตนาการมาก จึงควรส่งเสริมหลาย ๆ ด้าน ให้มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก และสามารถเรียนรู้ที่จะแยกความผิดออกจากความจริงได้ นอกจากนี้ถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนการเขียนแบบสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาแล้วจะช่วยส่งเสริมการเขียนแบบต่าง ๆ ในระดับสูงต่อไปด้วย ในปัจจุบันพบว่าการสอนทักษะการเขียนค่อนข้างมีปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากนักเรียนเคยชินกับการเรียนที่ตอบคำถามความรู้ ความจำ และลักษณะข้อสอบก็ไม่เอื้อในการคิดและเขียน เพราะเป็นข้อสอบแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดทักษะในการคิดและเขียน (ภานุวัฒน์ จิระกรานนท์, มกราคม-เมษายน 2542 : 25) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2538 : 2) ที่ว่า การเขียนมีอุปสรรคและปัญหามากมาย สาเหตุมาจากพื้นฐานการเขียนของเด็กในระดับประถมศึกษาไม่ได้รับการฝึกฝนเท่าที่ควร นักเรียนไม่รู้จักเลือกสรรถ้อยคำในการเขียน และขาดความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้การเขียนขาดประสิทธิภาพสื่อความหมายไม่เข้าใจ ขาดความคิดพิจารณา จดจำคำผิดไปใช้ทำให้เกิดความผิดพลาด การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรจะได้เน้นกันในระดับประถมศึกษา เพราะจากการวิจัยหลาย ๆ เรื่อง และตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กพบว่า เด็กวัยนี้เป็นช่วงที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางด้านภาษาเป็นอย่างดี เพราะเป็นที่มีความสนใจและมีจินตนาการในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดี (นิจ จันท์มล, ม.ป.ป. : 6)

การฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมาย และส่งผลต่อเนื่องไปยังการพัฒนาประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคล ซึ่งนับได้ว่าการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งที่ควรจะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับชั้นต้น ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็น

ชั้นเริ่มต้นเรียนในการศึกษาภาคบังคับ นักเรียนเริ่มต้นอ่านเขียนเป็นคำได้แล้ว เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนโดยใช้จินตนาการ และสามารถสื่อความด้วยภาษาเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปถึงการวางพื้นฐานทักษะทางภาษาให้เจริญก้าวหน้าในระดับขั้นสูงต่อไป

จุดมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพ แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ และศึกษาผลการทดลองใช้ โดยการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนสอนกับหลังสอน โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังสอนสูงกว่าก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวน 2 ห้อง และทำการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้อง จำนวน 20 คน

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

เรื่องที่ 2 การสร้างประโยค

เรื่องที่ 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ

4. ตัวแปรในการวิจัย

4.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

5. ระยะเวลาในการวิจัย

ใช้เวลาในการทดลองใน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกด้านความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการสร้างคำ สร้างประโยค และเขียนข้อความบรรยายภาพ ที่แสดงออกถึงความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยระบายความคิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ตามที่ได้พบเห็น นำเสนอออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดของคนอื่น ออกมาแล้ว และเขียนเป็นตัวหนังสือ ด้วยถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร วัดได้จากแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้นักเรียน เพื่อฝึกความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยในแบบฝึกประกอบด้วย ชื่อแบบฝึก คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เวลาที่ใช้ สื่อ เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล ซึ่งแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง รวม 20 แบบฝึกดังนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ

แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ

แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด

แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ

- แบบฝึกที่ 8 บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้
- เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค
 - แบบฝึกที่ 2 คัดคะเนสิ่งที่เกิด
 - แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก
 - แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ
 - แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ
 - แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
 - แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด
- เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง
 - แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน
 - แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ
 - แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด
 - แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

3. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากผลของกระบวนการและผลของการทดสอบ ซึ่งใช้เกณฑ์ 75/75 ดังนี้

75 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนแต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

4. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนอื่น ๆ

3. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนเขียน
เชิงสร้างสรรค์สำหรับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนอื่น ๆ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม